

**Ekonomická univerzita v Bratislave
Fakulta medzinárodných vzťahov**

Martin Grančay, Nóra Szikorová a kolektív

INTEGRÁCIA ZÁPADNÉHO BALKÁNU A TURECKA DO EURÓPSKEJ ÚNIE

Kniha 2 – individuálny aspekt

**Vydavateľstvo EKONÓM
2012**

Autori ©

Vedúci autorského kolektívu

Ing. Martin Grančay, PhD.
Ing. Nóra Szikorová

Ing. Silvia Draková

kapitola 10

Ing. Petra Gabrielová

kapitoly 4, 6 a 7, časť 3.7

Ing. Martin Grančay, PhD.

kapitola 13, časti 14.1 – 14.3

Ing. Petra Holzerová

kapitoly 5, 9 a 12

Dr. h. c. prof. Ing. Ľudmila Lipková, CSc.

kapitola 11

Ing. Laura Meričková

kapitola 2, časti 3.1 – 3.4

Ing. Viliam Pajtinka

kapitola 8

Ing. Mgr. Monika Satková

kapitola 1, časti 3.5 – 3.6

Ing. Nóra Szikorová

časti 14.4 – 14.7

Recenzenti

prof. Ing. Vít'azoslav Balhar, CSc.

doc. Mgr. Peter Juza, CSc., PhD.

Jazyková redaktorka

Mgr. Marianna Mišúrová

Finálna redakcia textu

Ing. Martin Grančay, PhD.

Grafická úprava obálky

Ing. Veronika Fodorová, PhD.

Za odbornú stránku textu, korektúru a konečnú verziu publikácie zodpovedajú autori.

Schválené pedagogickou a edičnou komisiou Ekonomickej univerzity v Bratislave v edičnom programe na rok 2012 ako učebnica.

ISBN 978-80-225-3374-4

OBSAH

Predhovor	7
1 Politický vývoj na západnom Balkáne: 1990 – 1999.....	9
1.1 Vývoj na západnom Balkáne na začiatku dvadsiateho storočia	9
1.2 Smrť Tita a nástup nacionalizmu	10
1.3 Rozpad Juhoslávie, osamostatnenie Slovinska a Chorvátska	11
1.4 Bosna a Hercegovina v 90. rokoch a Daytonské dohody	15
1.5 Bosna a Hercegovina po Daytone	20
1.6 Macedónsko	20
1.7 Čierna Hora, Srbsko a Kosovo.....	21
1.8 Albánsko	24
2 Politický vývoj na západnom Balkáne po roku 1999.....	27
2.1 Západný Balkán na začiatku 21. storočia	27
2.2 Nezávislé Kosovo	29
2.3 Situácia v Bosne a Hercegovine	33
2.4 Nezávislosť Čiernej Hory	35
2.5 Faktor Macedónsko.....	37
2.6 Chorvátsko ako líder regiónu.....	39
2.7 Špecifická pozícia Albánska	41
3 Západný Balkán – vybrané problémy.....	44
3.1 Etnické problémy na Balkáne	44
3.2 Štrukturálne problémy	45
3.3 Politické faktory.....	47
3.4 Ekonomické a sociálne faktory	48
3.5 Kultúrne a percepčné faktory	49
3.6 Slabé štáty so slabo fungujúcimi inštitúciami.....	50
3.7 Organizovaný zločin	54
4 Chorvátsko.....	57
4.1 Stručný historický vývoj	57
4.2 Politický systém	58
4.3 Demografická situácia	59
4.4 Ekonomická situácia	60
4.5 Postavenie ekonomiky v Európskej únii.....	67
5 Srbsko.....	69
5.1 Politický systém	69
5.2 Ekonomický systém	76
5.3 Srbsko a Európska únia.....	83
6 Bosna a Hercegovina.....	87
6.1 Historické súvislosti.....	87
6.2 Politický systém	88
6.3 Demografická situácia	92
6.4 Ekonomická situácia	93
6.5 Bosna a Hercegovina a Európska únia.....	98
7 Čierna Hora.....	102
7.1 Historické súvislosti.....	102
7.2 Politický systém	104
7.3 Demografická situácia	106
7.4 Ekonomická situácia	107
7.5 Čierna Hora a Európska únia	111

8 Macedónsko	115
8.1 Politický systém	115
8.2 Ekonomická situácia	125
8.3 Macedónsko a Európska únia	129
9 Kosovo	132
9.1 Genéza kosovského konfliktu	132
9.2 Politický systém	147
9.3 Kosovo a Európska únia	148
9.4 Ekonomická situácia	151
10 Albánsko	154
10.1 Politický systém	155
10.2 Ekonomická situácia	160
10.3 Albánsko a Európska únia	164
11 Turecko	170
11.1 Všeobecná charakteristika Turecka	170
11.2 Ekonomické aspekty vstupu Turecka do EÚ	171
11.3 Náklady na rozšírenie po vstupe Turecka do EÚ	174
11.4 Predvstupové rokovania	175
11.5 Politické aspekty vstupu Turecka do Európskej únie	175
12 Regionálna spolupráca	180
12.1 Regionálne iniciatívy v deväťdesiatych rokoch	180
12.2 Pakt stability pre juhovýchodnú Európu	182
12.3 Rada regionálnej spolupráce	185
12.4 Ekonomická spolupráca a regionálny trh	186
13 Prípadová štúdia: Reforma vzdelávacieho systému v Macedónsku	191
13.1 Slovinská skúsenosť	191
13.2 Lekcie aj pre Macedónsko?	197
13.3 Programy EÚ, vzdelávanie a domáce investície	198
13.4 Úlohy do budúcnosti	200
13.5 Otázky k prípadovej štúdii	202
14 Prípadová štúdia: Turecká skúsenosť s cezhraničnou spoluprácou EÚ – od západných hraníc k východným hraniciam	204
14.1 Úvod	204
14.2 Vzťahy Turecka s Európskou úniou	205
14.3 Súčasný mechanizmy tureckej cezhraničnej spolupráce a skúsenosti s Gréckom a Bulharskom	207
14.4 Cezhraničné vzťahy Turecka s Arménskom, Gruzínskom a Azerbajdžanom	213
14.5 Blízke východná spolupráca	217
14.6 Záver	219
14.7 Otázky k prípadovej štúdii	221
Zoznam použitej literatúry	222

Táto publikácia slúži ako učebnica predmetu *integrácia západného Balkánu a Turecka do Európskej únie* vyučovanému v rokoch 2011-2014 na Fakulte medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave v rámci grantového Programu celoživotného vzdelávania Európskej komisie, podprogramu *Jean Monnet*, projekt číslo 2011-3242 / 001-001.

GR pre vzdelávanie a kultúru

Program celoživotného vzdelávania

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie. Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autora a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Predhovor

Západný Balkán je jedným z najpestrejších regiónov Európy. Jeho etnická a náboženská rozmanitosť tvoria kultúrne bohatstvo regiónu, na druhej strane však prispeli k veľkému množstvu hlboko zakorenených konfliktov, z ktorých mnohé pretrvávajú dodnes. Dynamika vývoja západného Balkánu v uplynulých desiatich rokoch akcelerovala. Slovinsko sa v roku 2004 stalo súčasťou Európskej únie a Chorvátsko sa ňou stane v polovici roka 2012. Ďalšie krajiny nadobudli kandidátsky štatút, resp. sa k nemu priblížili. Hospodársky rast regiónu je jedným z najvyšších v Európe. V podobnej situácii sa nachádza aj Turecko, ktoré sa čoraz rýchlejšie vyvíja na euroázijského ekonomického tigra.

Integrácia štátov západného Balkán a Turecka do EÚ je občanmi Európskej únie vnímaná ako príležitosť, ale aj ako hrozba. Zjednotenie Európy prinesie kontinentu dlhodobú stabilitu, porozumenie a ekonomickú prosperitu. Na druhej strane existujú obavy z nekontrolovanej migrácie, sociálnych pnutí a u mnohých ľudí, bohužiaľ, aj strach plynúci z predsudkov voči im neznámym kultúram. Rovnaké názory možno sledovať aj zo strany samotných adeptov integrácie.

Predkladaná publikácia je druhou publikáciou z dielky Integrácia západného Balkánu a Turecka do Európskej únie. Učebnica predstavuje integrálnu súčasť rovnomenného predmetu, vyučovaného na Fakulte medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v rámci grantu z podprogramu Jean Monnet Programu celoživotného vzdelávania Európskej komisie. Je určená nielen študentom FMV EUBA a odborníkom na tému integrácie, ale aj širokej verejnosti so záujmom o danú problematiku.

Vedúci autorského kolektívu vyjadrujú hlbokú vďaku všetkým, ktorí prispievajú k úspešnej realizácii tohto projektu: Európskej komisii, vedeniu FMV EUBA, autorom jednotlivých kapitol, recenzentom a v neposlednom rade aj študentom, ktorých záujem o problematiku európskej integrácie je podstatou celého úsilia kolektívu autorov.

Martin Grančay